

Fältstudie: det materiella i samhället (AR1MAT3), 5 hp
Delkurs 3 inom temat Människa och materialitet
Kursansvarig: Fredrik Fahlander (fredrik.fahlander@ark.su.se)

Kursen är en färdighetskurs där teorier om materialitet konkretiseras i en individuell fältstudie med syfte att ge en djupare inblick i betydelsen av det materiella inom ett specifikt område. I stort sett alla verksamheter inbegriper mer eller mindre aktiva materialiteter som ofta tas för givna eller inte uppmärksammas i en traditionell social analys. Kursen syftar till att studera hur människor och den materiella världen interagerar på ett praktiskt plan samt att framhäva de oavsiktliga och dolda effekter som det materiella kan ha i olika sociala och kulturella sammanhang. En sådan utgångspunkt bidrar ofta med nya perspektiv på gamla frågor. Fältstudien kan med fördel relateras till ett specifikt sammanhang i avhandlingsarbetet och lyfta fram det materiellas betydelse inom detta.

Uppgiften går ut på att genomföra en deltagande studie i linje med så kallad Actor Network Theory (ANT). Grundtanken utgår från ett symmetriskt perspektiv där natur och kultur och människor och ting studeras på samma ontologiska plan. I praktiken bygger en sådan typ av studie på observationer och analyser av vad som faktiskt händer i en process (sk "unboxing") och vilka aktanter (människor och icke-människor) som är drivande. Exempel på olika sammanhang att studera kan exempelvis omfatta skapande och brukande av konst och litteratur, utställningar, pedagogik, ritualer och religiösa sammanhang, tekniska processer samt i vardagen (se exempel i kurslitteraturen). Fältobservationerna kan även kontrasteras med intervjuer och skriftligt material för att ytterligare fördjupa insikter kring samspelet mellan människan och det materiella.

Det är även möjligt att utföra en fallstudie av en redan avslutad process eller utgå från ett specifikt materiellt fenomen och studera betydelsen av ett ting, föremål eller substans för en verksamhet. Det kan exempelvis röra keramikkrukors betydelse för neolitiseringsprocessen, vardagsföremål eller tekniska produkter som tvättmaskiner eller satelliter. Det materiella är ett brett fält som inte bara omfattar enskilda ting och objekt, byggnader och maskiner, utan även av naturliga materialiteter som den mänskliga kroppen, växter, djur, vatten, jord och snö. En arkeologisk utgrävning omfattar exempelvis en mängd olika mer eller mindre tekniska redskap som styr utredningen mer än vad de synes göra. Väderlek, växtlighet och olika blandningar av jord spelar också avgörande roller. I ett museum utgör utställningsobjekten bara en del av det materiella sammanhanget; byggnaden och dess utformning, ljussättning och montrar mm spelar också viktiga roller. I rituella sammanhang kan materiella ting, deras egenskaper och material, samt tillverkningsprocess och ursprung utgöra en viktig del i hur en rit uppfattas och utförs.

Undervisningen sker i form av föreläsningar, handledning och seminarier och examineras genom muntlig ventilering samt skriftlig redovisning av studien bestående av en forskningsorienterad essä omfattande ca 5000 ord.